

«sí que ha fet una secada llarga però ara que *no mo n'atibo* d'aigua» (1961); GaGirona anotava que és *atipar-se* fins a Tort., però en el Maestrat «fatar-se de menjar, ficar-se *tip*» es diu *atibar-se* (*Vocab. Ma.*).

D'altra banda amb *-p-* però amb els sentits més propers als de *STIPARE*; com a Mall.: «*atipar* tr. pitjar una cosa, *recalcar*; *-par-se*; menjar molt, atestarse, atiborarse», *DFgra.*; «henchir alg. c. hueca, apretando lo que se mete en ella: *atipar* un sac de llana --- / comer mucho ---, *atipar* de borra, at. d'espert; atipar-se, abassonar-se», *D'Amen.*; *BDLC* XIII, 121; «totes les fondes i hostals i despeses, plenes d'en gom en gom, *atipats* tots els carrers d'una gentada may vista», *BDLC* VI, 121; però en una rondalla molt autèntica sembla expressar més aviat la idea de posar tibant coses travades: «que --- i me deixà donar una bona atupada amb una camella d'*atipar* carros», Arx. Lluís Salvador (p. 214); cita més plena en *CAMELLA* (vol. II, 453a70). *Atipada*, -ador, -ament (*D'Amen.*). *Atibada*. En el Ross. tenim l'acc. general però en la forma *tipar*: «Quan se va trapar acabada, / aqueixa grossa repeixada, / que tots, de més en més *tipats*, / a la fi del desert, vàrem ser arribats, / lo pellaço --- cop de panxegar --- — Som pas menjat de tot...», Saïset (*Passatemps*, 5; *Catal. d. R.*, 114).

I en llengua d'oc també s'ha fet aquesta derivació amb llur *tibar*, aquí en sentits diferents, però lògicament enllaçats, i així fins a l'extrem de la llengua: Forç *atipà*: alourdir (Gras); Gers *tipà* «enrager, boulder» (Cénac-Moncaut).⁴

+ *Atibacat* 'atapeït, curull': «els trens estos dies van *atibacats* de gent» val. (J. G. M. 1963): més que derivat és resultat d'un encreuament amb mots en *-acat* de sentit semblant: *atacat* (*atacar* de *pólvoa*), *atabacat* 'ficat en tabac', *estacar-se* «meterse en parte donde no se pueda salir sino con dificultad --- como --- en un pantano ---», *estacat* «atufado», CRos, 1764 (p. 287).

Tibòs (Osona, *tibòs* *D'Ag.*, suposo mal accentuat) o *tibossot* (*-bussot*, *D'Ag.*; «*tibòs*» confusió gràfica d'*AlcM*), i metàtesi **tibossot*, dissimilat en *tabissot* «panolla de blat de moro desgranada» que el *D'Ag.* troba a l'Emp., i Valor-Giner («espigó de dacsa desgranada») al Sud val.; *tibossa* 'branca de surera consumida' (*BDC* XIII, 151), poden ser formacions paraleles amb *tiba* i *tibal*, si bé amb contaminacions i contactes amb *TALOS* (variant *talibòs*), *TABOLL* (var. *tiboll*), *tibarro* (supra). Amb regressió des de *tibossot*: *tibús*, *tibussa*. *Timbòs* contaminat per *tanoc/tinorc*. Baix aranès *tabóix* 'porra, bastó gros i curt': «se gahi ün *tabú!*» (amenaçant amb agafar un garrot i...),⁵⁰ 1934.

Entibar (*antivà*, tort., *BDC* III, 84) 'alçar el nivell de l'aigua mitjançant una paret o una taula de fusta', *fer entiba* «fer ple les aigües en un canal, sèquia o regadora» (*antiva*, *ibid.*, p. 85); que troba eco en un venec. ant. *entivar* (Ugo Levi, *I monumenti del dial. di Lio Mazor*, 2t8, 3v47) definit «parare» (Salvioni, *KJRPb.* VIII, 137), o sigui 'aturar', potser en el sentit de «parar l'acqua». Rohlfs assenyala «*antibo*: remanso de agua del molino» (*Dicc. Pir. Ar.*); i uns vagues

arag. *entibo* i *entibar* «detener las aguas» (en el flac dicc. de Pardo Asso). *Desentibar*.

Entimbollar tr., *-ar-se* 'lligar-se malament i atropellada': «però, al punt que 's desxondí / y veu qu'havia fet s'ase, / va esvergar ab ell mateix / un batay com una casa, / pegà grapada a sa roba / y s'entimbollà ses calses: / una en so codrillo tort / y s'altra demunt sa cama», G. Roca Seguí (c. 1790, *Pir. y Tisbe*, JMBover, *BiEscrBal.*, 277.49.2): encreuament de *tibar* o *entibar* amb *embullar*. D'un altre encreuament pot sortir un mall. *tivellar*: 'solcar (un líquid)' (× *tavellar*, *tavelles de cosidora*): «petits insectes aquàtics *tivellaven* la llacuna immòbil amb ses corredices i teixits graciosos», M. S. Oliver (*Ci. de Mall.*, 52.11).

També deu haver-hi un encreuament en el cas del mallorquí *timbola* 'contingut ple d'un got o recipient de gebuda' (la que es beuen els assedegats segadors de Lluçmajor, *BDLC* XIV, 210); «el matí --- devers les vuyt arribam a --- un hostal --- el Dr. Schädel pega una bona *timbola* de llet ---» (*BDLC* III, 336; cf. Spitzer, *LexikK*, 131, que cita Alcover, *Rond. Mall.* VI, 30, però *estimbar* no és 'atipar', confusió de Parodi): probt. en el sentit primitiu de 'bot tibant, ple a estiba', i convé mantenir en reserva l'agent de l'alteració, que pot relacionar-se amb l'anterior, o bé amb *agombolar* (CUMULARE) o amb *TYMPANUM* (pl. *TYMPĀNA*)/*timbal* (potser dissim. *timbal?*, potser mossàrab?); *timbora* i *timboreta* a Santanyí; pronunciat *timbo* a Menorca, que *AlcM* equipara al sentit de *tómbola*, però Febr. Card. al del fr. *rassasiement*. L'alternança l/r/zero dóna més versemblança a *TYMPĀNA* (objectes de forma botida), i també *P > b* ens duu cap a un mossabarisme, si bé refós amb *tibar*.

Tiberi [Lab. 1840 «marrinx: convit ab bulla y re-gositg»]: «burlar-se així d'un imperi! / EMPERADOR: Lo que sento és lo *tiberi* / que deuran fê ab los calés!», «amic sols de taboles y *tiberis*, / per un altre cantó la he enfilada», Pitarra (*La Botifarra de la Llibertat*; *M. de la Paloma*; *Galades* I, 26; II, 428); «menjar alegre i abundós,⁵ orgia» (*D'Ag.*); i, accentuant més el darrer matís: «la justícia em cerca i fins els antics companys de *tiberi* fugen de mi», «centres on les ruades de milions germinaven, esclataven i s'esvanien com flors d'un dia, comprendrà la punyida del terror, --- que com flagell de mort enmig del *tiberi*, desencadenaven --- els rumors misteriosos que corrien sobre la mort del rei», Coromines (*De Plaer* --- VI, en *Putxinellis*, 207; *Pigmalió*, I, 37).

Jo ja no ho he sentit mai en aquesta accepció, però sí i molt, en l'accepció de Pitarra. I en to més vulgar també se li dóna a Bna. el sentit de 'menjar, quantitat de menjar disponible' [*tens gaire tiberi?*, en *aquell racó he trobat tiberi*, 1911]. No estrany del tot al parlar de la gent fina (el recordo de Maragall trad. de Novalis); a Tort. 'brogit, bullfícia' (*BDC* III, 111), «anar de *tiberi*», Moreira (cita a *TARAL-LA*) (potser també val., Llombart, no Escrig).

A Mallorca sembla que arriba fins a 'calaverada' (manca *DFgra.* i *D'Amen.*): «D.: Sabeu que sou de vell, per tenir ballera! T.: Debades Da. Clara també